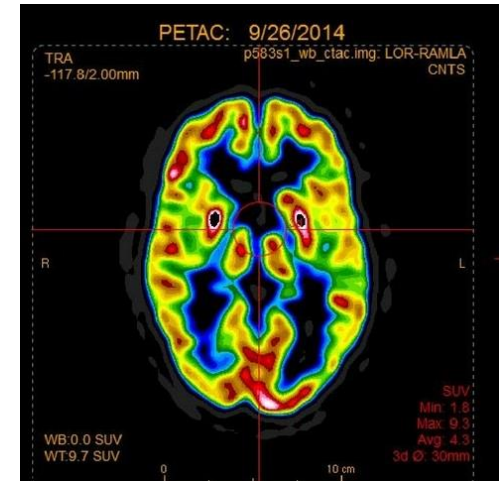

Zientzia kognitiboaren historia

Garuna historian zehar

- Trepanazioa

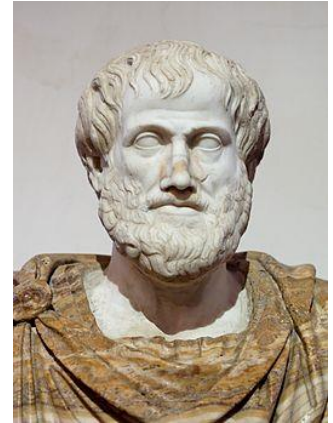
Operazio kirurgikoa, garezurrean zulo bat egin edo garezur zati bat kentzean datza

Neolitikotik (ka 3500) ditugu teknika honen arrastoak, baita Grezia zaharrean, Egipton eta zibilizazio sumerioetan

Garuna historian zehar

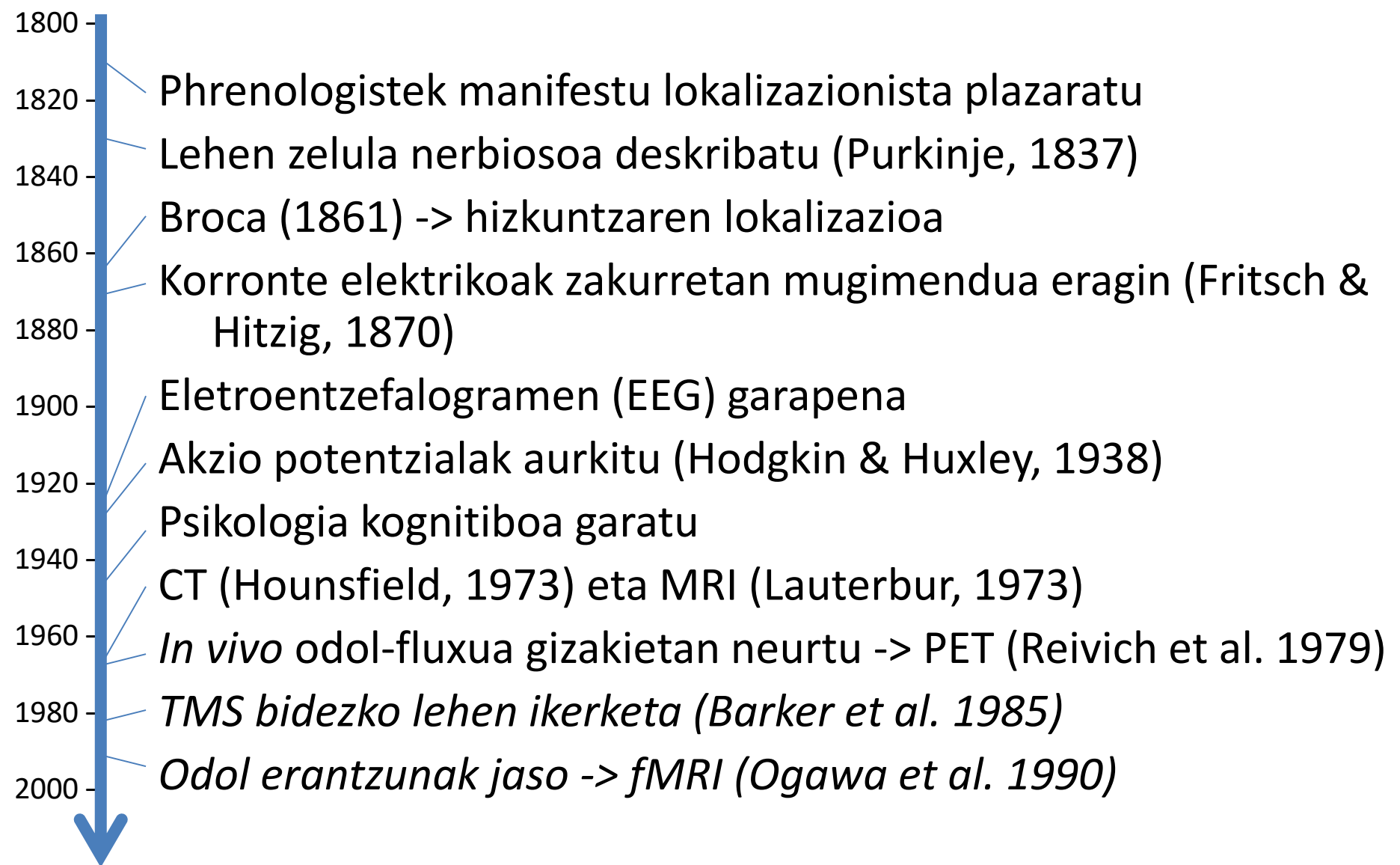
- Aristoteles -> garunaren tamaina gizakietan

- Tabua -> eztabaida garun eta jokabidearen artean

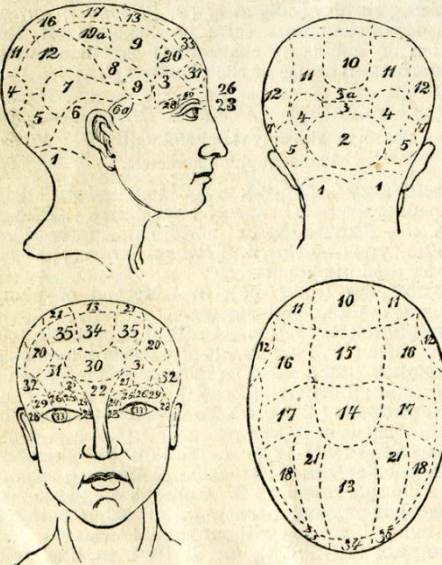
Zientzia Kognitiboa

Zientzia Kognitiboa

Phrenologistek manifestu lokalizazionista plazaratu

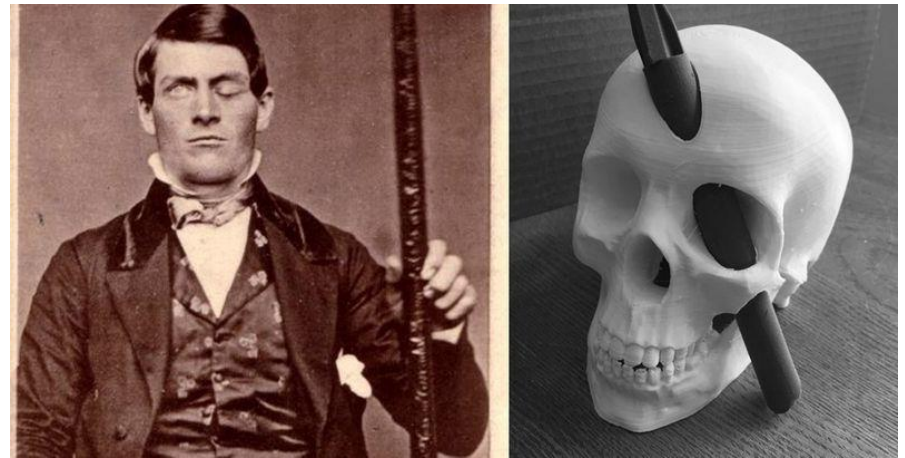
Phre-nol'o-gy (-nōl'ō-jī), *n.* [Gr. φρήν, φρενός + -logy.] **1.** Science of the special functions of the several parts of the brain, or of the supposed connection between the faculties of the mind and organs in the brain. **2.** Physiological hypothesis that mental faculties, and traits of character, are shown on the surface of the head or skull; craniology. — **Phre-nol'o-gist**, *n.* — **Phren'o-log'ic** (frēn'ō-lōj'ik), **Phren'o-log'ic-al**, *a.*

A Chart of Phrenology.

1 Amativeness ; **2** Philoprogenitiveness ; **3** Concentrativeness ; **3 a** Inhabitiveness ; **4** Adhesiveness ; **5** Combativeness ; **6** Destructiveness ; **6 a** Alimentiveness ; **7** Secretiveness ; **8** Acquisitiveness ; **9** Constructiveness ; **10** Self-esteem ; **11** Love of Approbation ; **12** Cautiousness ; **13** Benevolence ; **14** Veneration ; **15** Firmness ; **16** Conscientiousness ; **17** Hope ; **18** Wonder ; **19** Ideality ; **19 a** (Not determined) ; **20** Wit ; **21** Imitation ; **22** Individuality ; **23** Form ; **24** Size ; **25** Weight ; **26** Coloring ; **27** Locality ; **28** Number ; **29** Order ; **30** Eventuality ; **31** Time ; **32** Tune ; **33** Language ; **34** Comparison ; **35** Causality. [Some raise the number of organs to forty-three.]

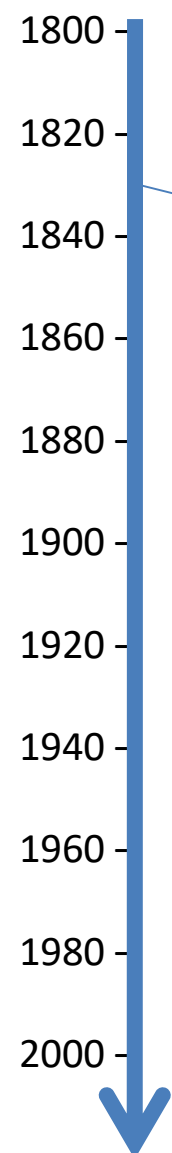
Phineas Gage

<https://www.therichest.com/shocking/15-facts-about-the-curious-case-of-phineas-gage/>

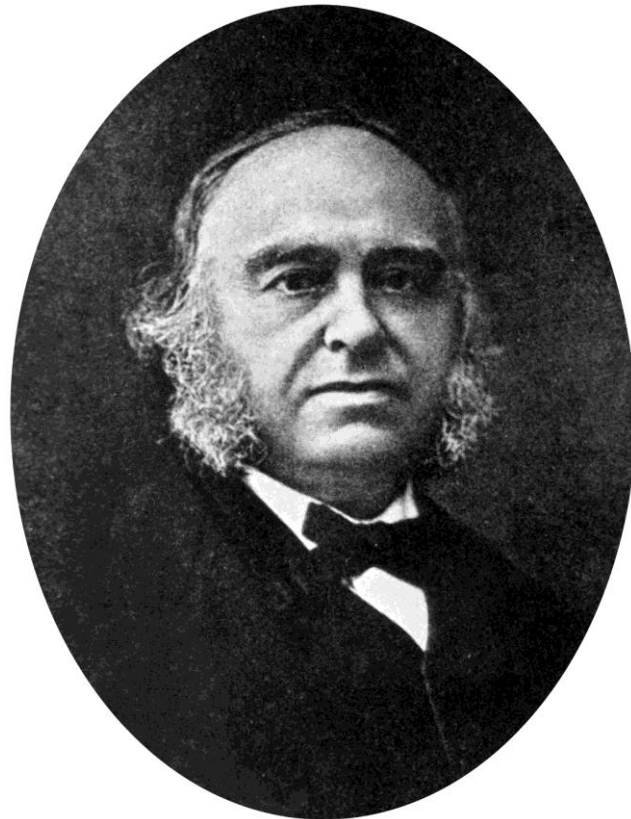
Zientzia Kognitiboa

Lehen zelula nerbiosa deskribatu (Purkinje, 1837)

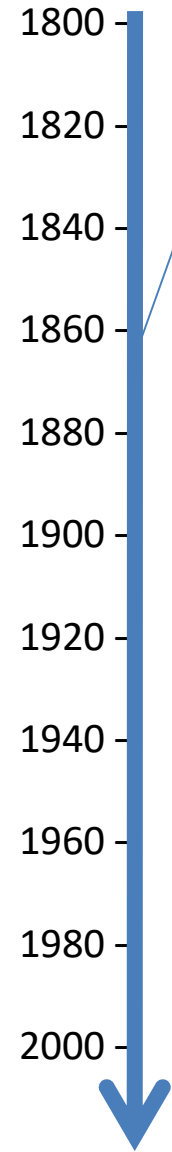
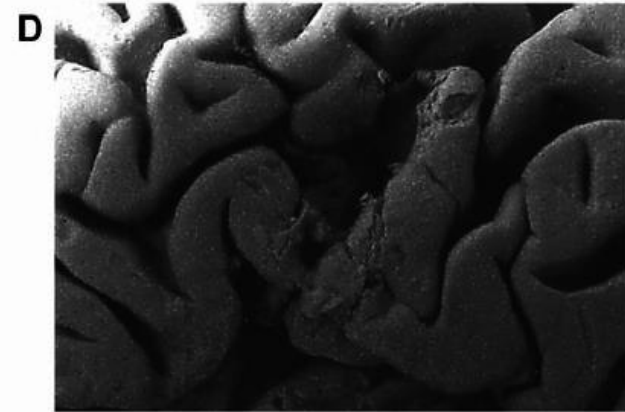
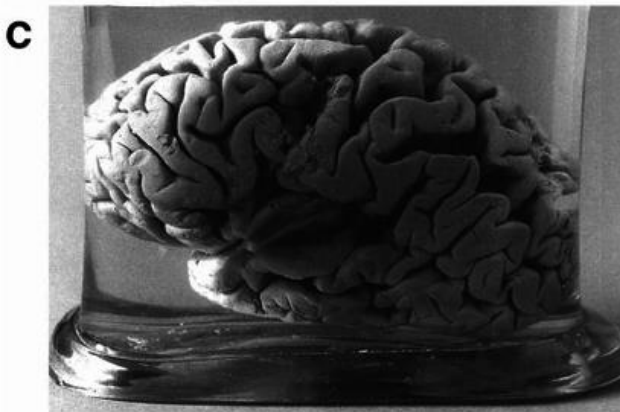
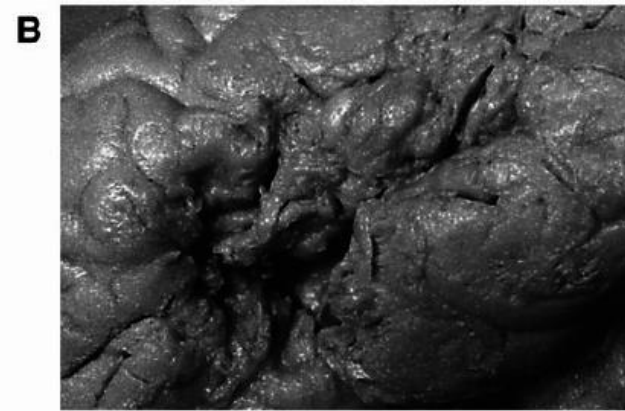
Zientzia Kognitiboa

Broca (1861) -> hizkuntzaren lokalizazioa

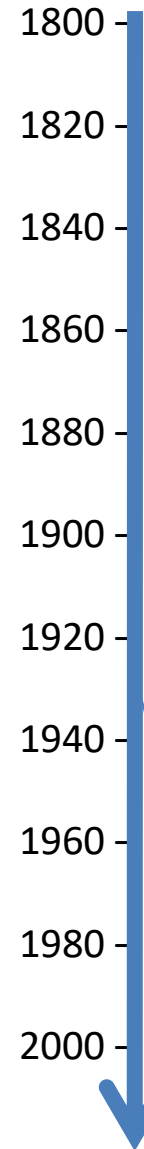

Zientzia Kognitiboa

Broca (1861) -> hizkuntzaren lokalizazioa

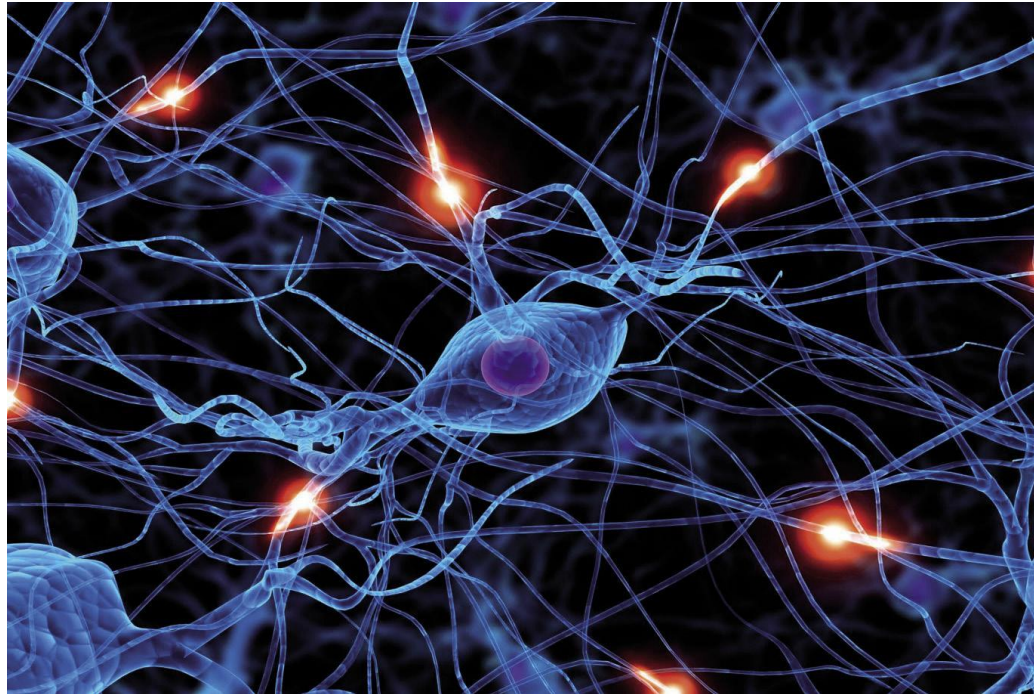

Zientzia Kognitiboa

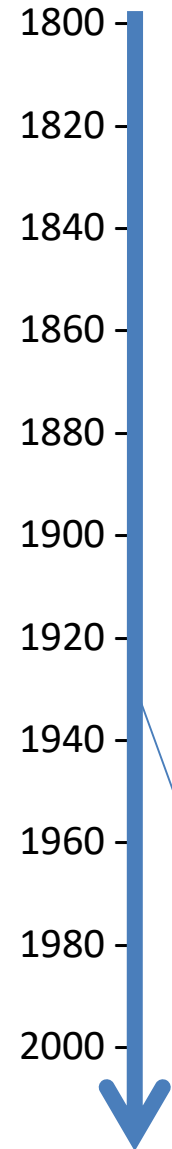

Eletroentzefalogramen (EEG) garapena

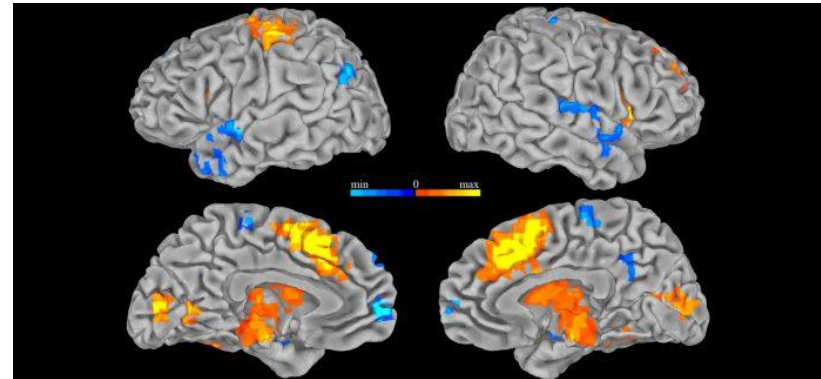
Zientzia Kognitiboa

Akzio potentzialak aurkitu (Hodgkin & Huxley, 1938)

Zientzia Kognitiboa

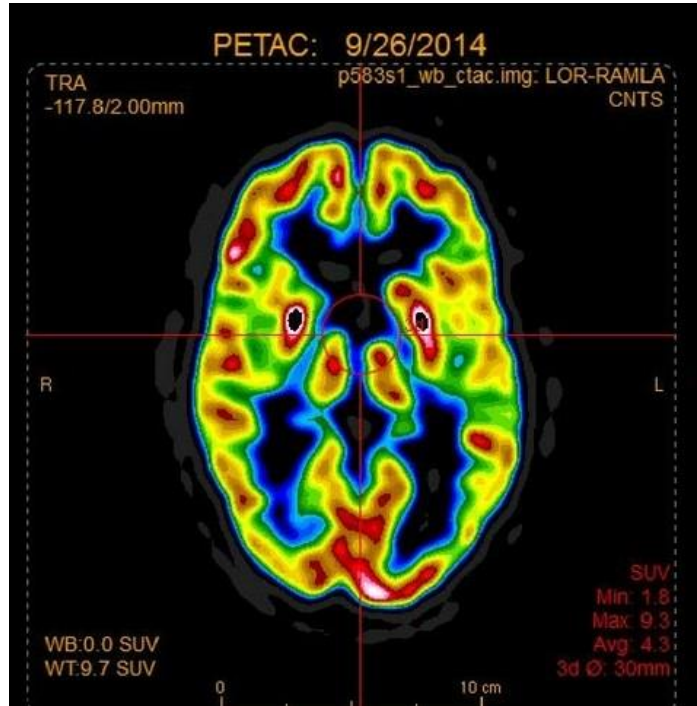

(Iturria:<https://news.stanford.edu/news/2013/march/brain-imaging-inaccuracies-030713.html>)

CT (Hounsfield, 1973) eta MRI (Lauterbur, 1973)

Odol erantzunak jaso -> fMRI (Ogawa et al. 1990)

Zientzia Kognitiboa

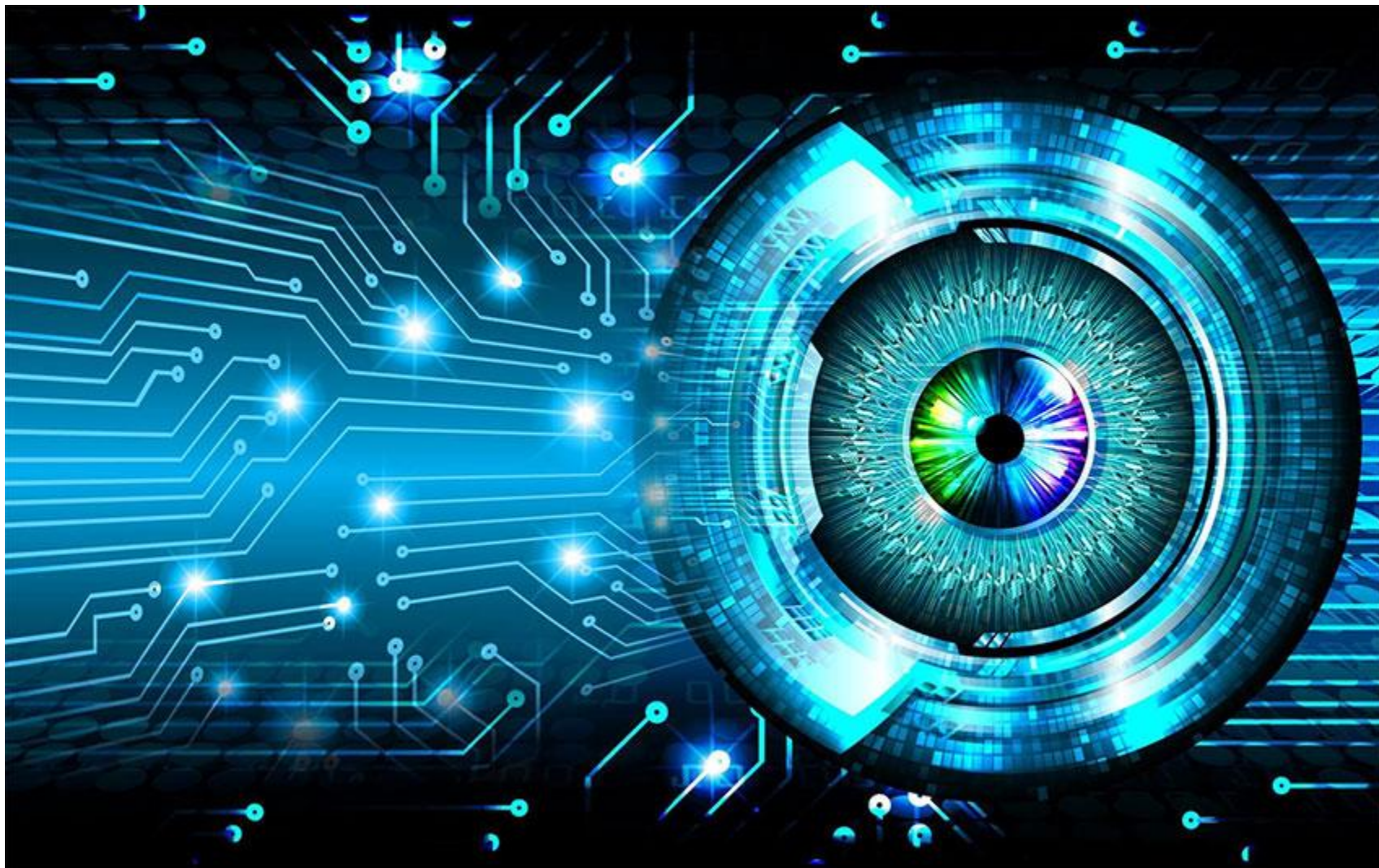
In vivo odol-fluxua gizakietan neurtu -> PET (Reivich et al. 1979)

Oinarrizko bibliografia

- Ward, J. (2015). *The student's guide to cognitive neuroscience*. Psychology Press. (1. kap)
- Irakurketa gehigarriak:
 - Gazzaniga, M. S. (Ed.). (2014). *Handbook of cognitive neuroscience*. Springer.
 - Baars, B. J., & Gage, N. M. (2010). *Cognition, brain, and consciousness: Introduction to cognitive neuroscience*. Academic Press.

Ikusmena

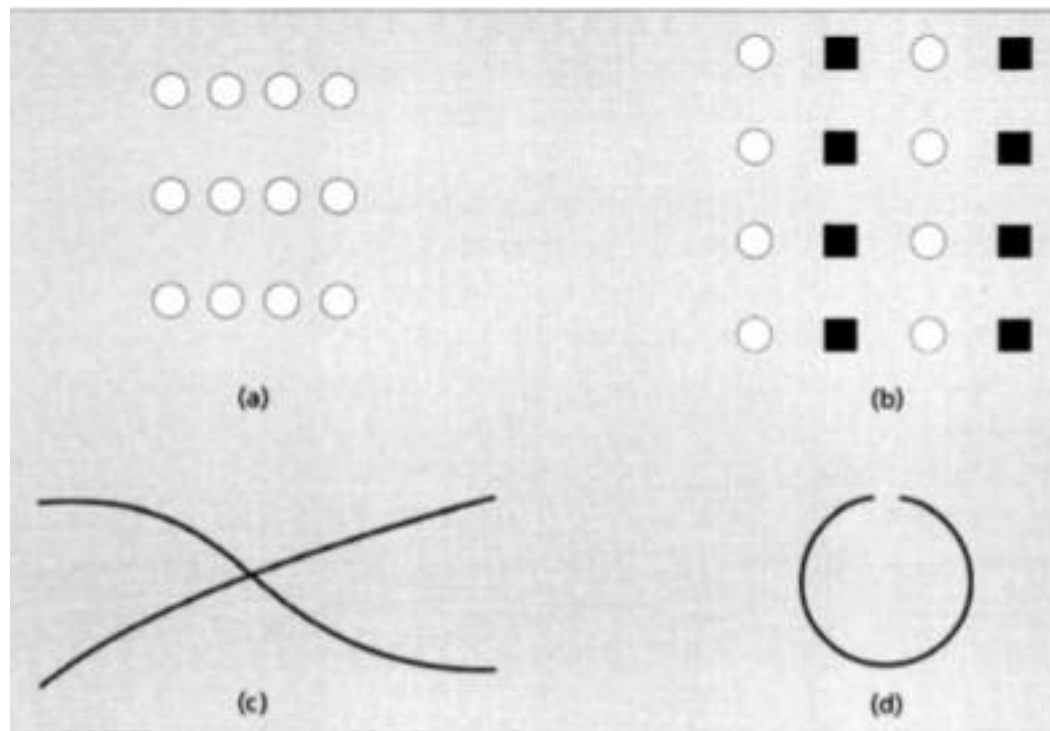

Ikusmena mundua ulertzeko

Irudiak interpretatzen

- Atzematzen ditugun gauzak interpretatzeko beharra daukagu.
- Atzematzen ditugun objektuak taldekatu edo banandu ditzakegu.

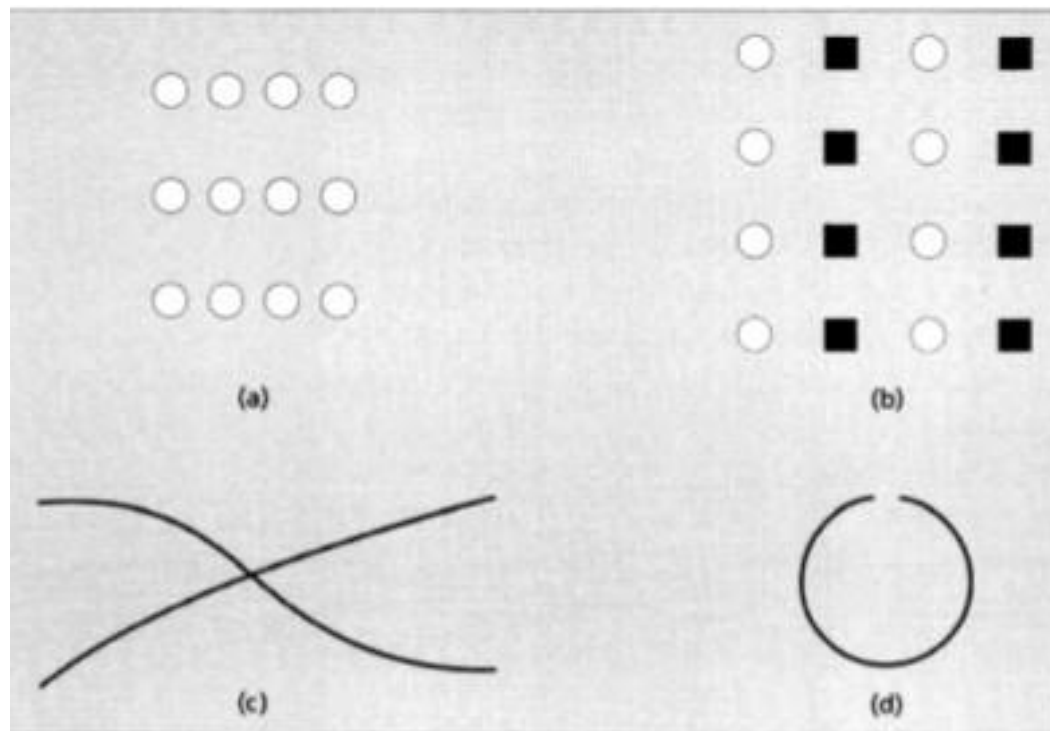
Gestalten legeak

Ikusmena mundua ulertzeko

Irudiak interpretatzen

- Atzemen ditugun gauzak interpretatzeko beharra daukagu.
- Atzemen ditugun objektuak taldekatu edo banandu ditzakegu.

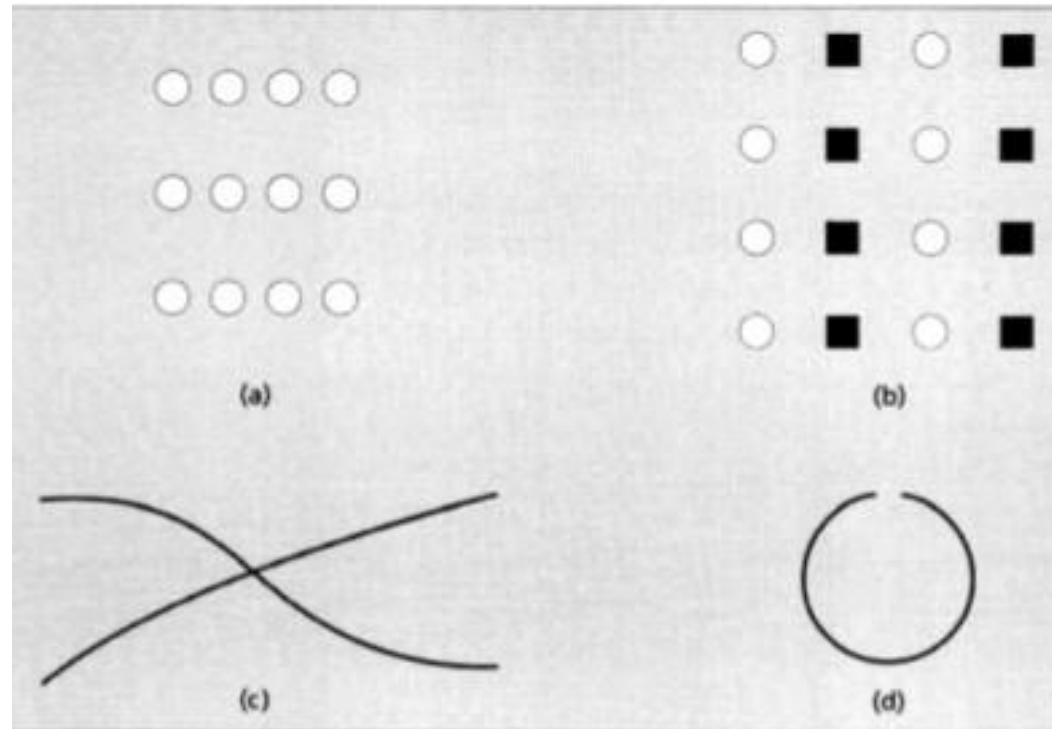
Gestalten legeak

a *Proximity* legea: lerroetan elkartzen ditugu borobilak.

Ikusmena mundua ulertzeko

Irudiak interpretatzen

- Atzematzen ditugun gauzak interpretatzeko beharra daukagu.
- Atzematzen ditugun objektuak taldekatu edo banandu ditzakegu.

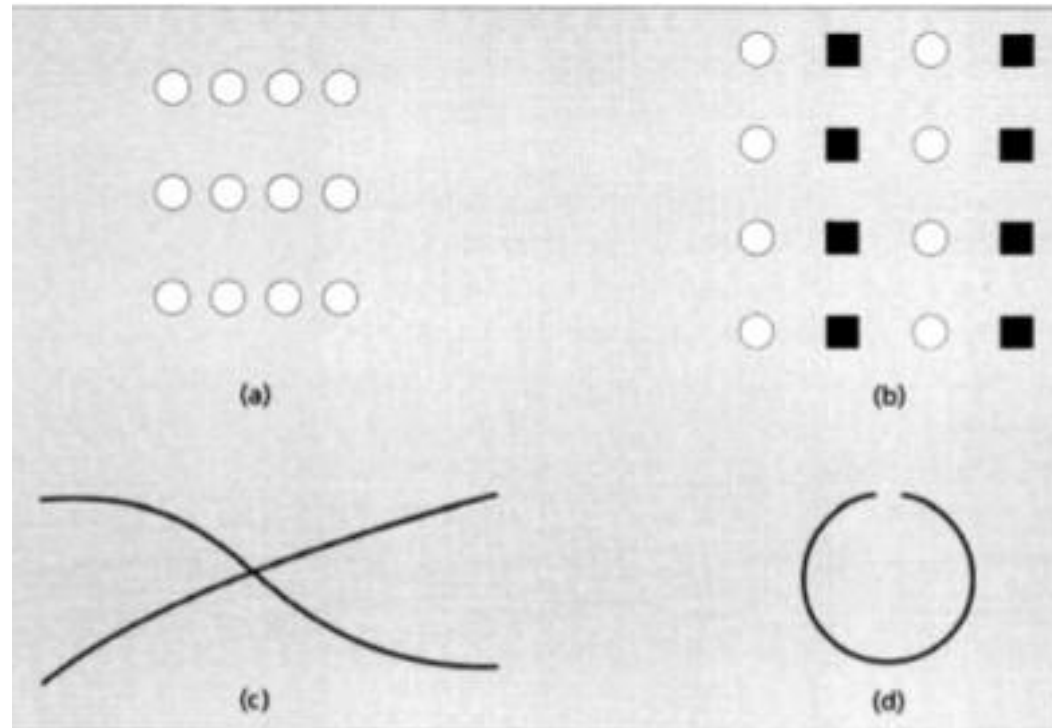
Gestalten legeak

- a *Proximity* legea: lerroetan elkartzen ditugu borobilak.
- b *Similarity* legea: zutabeka elkartzen dira irudiak.

Ikusmena mundua ulertzeko

Irudiak interpretatzen

- Atzematzen ditugun gauzak interpretatzeko beharra daukagu.
- Atzematzen ditugun objektuak taldekatu edo banandu ditzakegu.

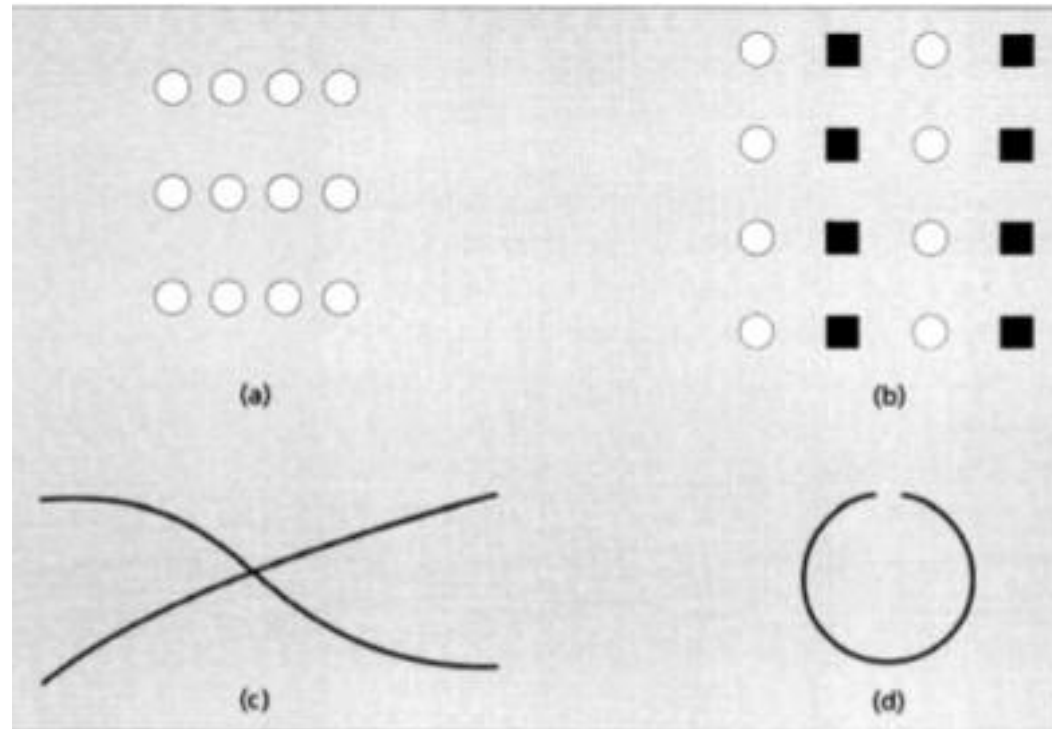
Gestalten legeak

- a** *Proximity* legea: lerroetan elkartzen ditugu borobilak.
- b** *Similarity* legea: zutabeka elkartzen dira irudiak.
- c** *Good continuation* legea: bi lerro ikusteko joera.

Ikusmena mundua ulertzeko

Irudiak interpretatzen

- Atzematzen ditugun gauzak interpretatzeko beharra daukagu.
- Atzematzen ditugun objektuak taldekatu edo banandu ditzakegu.

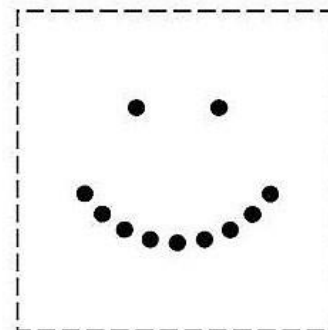
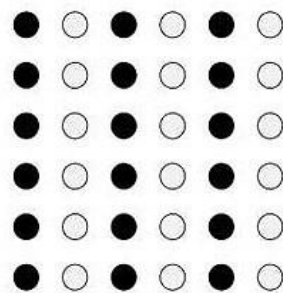
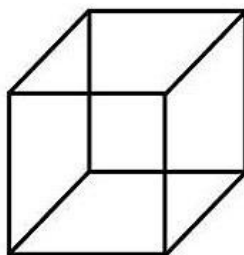
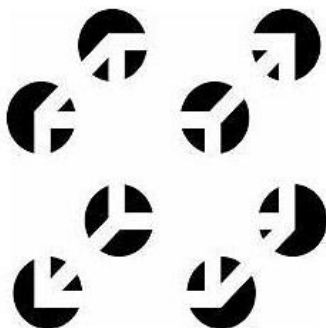
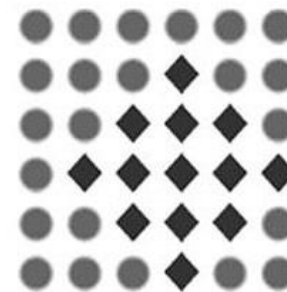
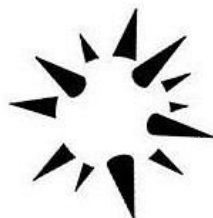
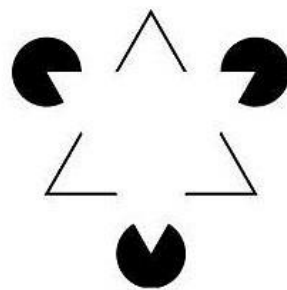
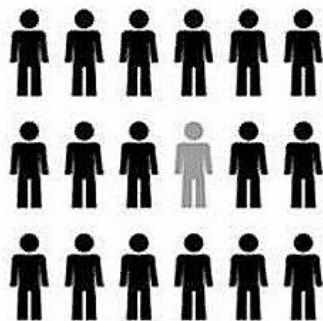
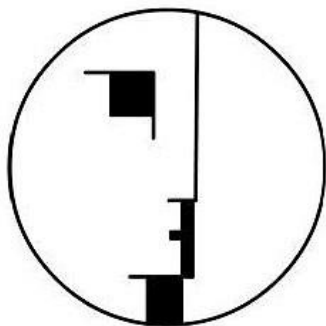

Gestalten legeak

- a** *Proximity* legea: lerroetan elkartzen ditugu borobilak.
- b** *Similarity* legea: zutabeka elkartzen dira irudiak.
- c** *Good continuation* legea: bi lerro ikusteko joera.
- d** *Closure* legea: Borobila itxita ikusteko joera.

Ikusmena mundua ulertzeko

Gestalten legeak

Esperimentuak

- Psikolinguiska zientzia esperimental bat da.
- Método zientifikoan oinarritzen da.
- Hipotesiak proposatu → Hipotesiak testatu
- Gaur-egun psikolinguistika metodo esperimentaletan oinarritu:
 - Erantzun denborak
 - Neuroirudiak
 - Etab...

-Online vs. Offline esperimentuak

-Metodo esperimentalen abantaila nagusia: **Kontrol esperimental**

–Esperimentatzaileak aldagai linguistiko independente bat manipulatzeko du. Adibidez:

- **Hitzen erabilera maiztasuna**
- Hitzen jabeakuntza garaia
- Hitzen esanahi kopurua

–Gero, independentea den aldagai horrek dituen efektuak neurtzen dira aldagai dependienteetan. Adibidez:

- Hitza ekoizteko beharrezko denbora
- Hitza hitza edo ez-hitza den esateko denbora

Offline experimentuak

Espero nuen baino dibertigarriagoa da tesia idaztea.

1 2 3 4 5 6 7

Offline esperimentuak

	SCHEMA (TYPES)	SENTENCES	RESULTS		
			Sentence mean score	Standard deviation	MEAN SCORE PER TYPE
A.	-en baino ... x-ago	(313) espero nuen baino atseginago ...	3,9 _{/5}	1,5	3,3
		(314) esan ziguten baino bost euro merkeagoa	2,7 _{/5}	1,6	
B.	-ena baino ... x-ago	(315) espero nuena baino zapore atseginagoa	4,7 _{/5}	0,5	4,7
		(316) espero genuena baino 200 boto gehiago	4,7 _{/5}	0,5	
C.	x-ago ... -ena baino	(317) hamabi zentimetro luzeagoa ... esan zigutena baino	3,8 _{/5}	1,2	3,4
		(318) 25 entzule gehiago ... espero zituztenak baino	2,9 _{/5}	1,3	
D.	x-ago ... -en baino	(319) beranduago ... esan ziguten baino	1,8_{/5}	1	1,7
		(320) hamar ikasle gehiago ... espero nituen baino	1,6_{/5}	0,8	

Table 5: Results of the survey with an acceptability judgement task conducted by 29 native speakers of Basque.

Online esperimentuak

Neurtzen diren aldagai dependienteen izaeraren araberako teknika esperimentalak:

- Metodo konduktualak/portaerazkoak (*behavioral*):

Partaidearen portaerari lotutako aldagai dependienteak neurtzen dituzte (esaterako, erreakzio denborak, begi-mugimenduak, akats portzentaiak, gramatikaltasun juzkuak...)

- Metodo neurofisiologikoak:

Partaidearen erantzun neurofisiologikoei lotutako aldagai dependienteak neurtzen dituzte (esaterako: aktibitate elektrofisiologikoa, burmuinera garraiatzen den oxigeno kopurua...)

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

— — — —

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

Otsoek _____

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

_____ ardiak _____

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

_____ jan _____

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

_____ dituzte

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

+

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

Otsoek

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

ardiak

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

jan

Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

dituzte

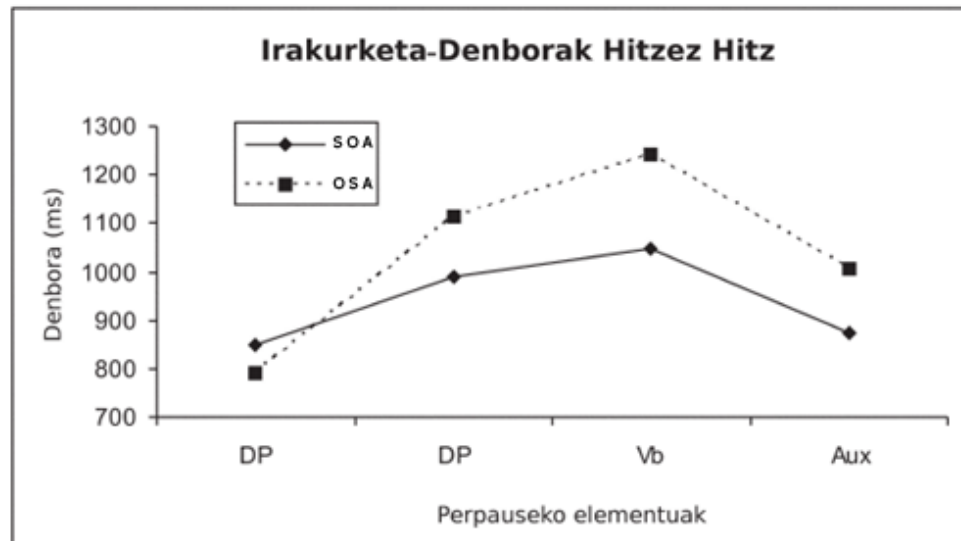
Norberak gidatutako irakurketa
(ing. *self-paced time reading*)

+

Norberak gidatutako irakurketa (ing. *self-paced time reading*)

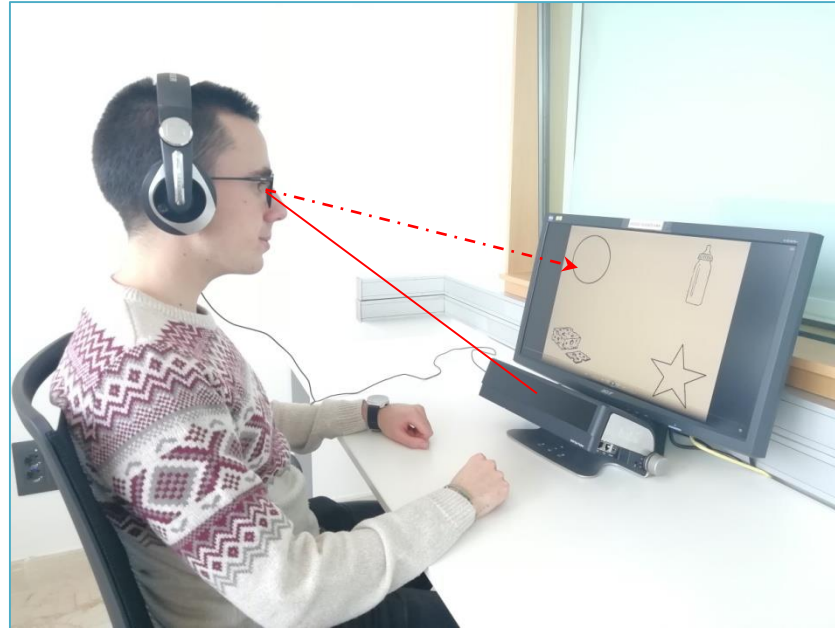
Otsoek ardiak jan dituzte. (SOA)

Ardia otsoak jan du. (OSA)

Erdocia et al. (2009)

Begiradaren ibilbidea (ing. *eye-tracking*)

Stroop efektua

rojo	verde	amarillo	blanco
blanco	rojo	verde	amarillo
verde	blanco	amarillo	rojo
amarillo	blanco	verde	rojo
rojo	verde	blanco	amarillo

gorria	berdea	horia	zuria
zuria	gorria	berdea	horia
berdea	zuria	horia	gorria
horia	zuria	berdea	gorria
gorria	berdea	zuria	horia

XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX
XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX
XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX
XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX
XXXXX	XXXXX	XXXXX	XXXXX